מקורות פרשת ויצא ה'תשפ"ו

היפה והמתקנת: סודה של לאה אימנו

1. **בראשית כט:** ויבא גם אל רחל ויאהב גם את רחל מלאה ויעבד עמו עוד שבע שנים אחרות: וירא ה' כי שנואה לאה ויפתח את רחמה ורחל עקרה.

רד"ק: לא היה יעקב שונא אותה, אלא היה אוהב אותה, אבל לפי שהיה אוהב את רחל יותר ממנה -קרא לאה 'שנואה'. כלומר, כנגד אהבתה של רחל היתה שנואה... שלא היתה אהובה כאחותה. לכן ראה ה' בעניה ויפתח את רחמה.

2. **בראשית כט:** ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה: ויאהב יעקב את רחל ויאמר אעבדך שבע שנים ברחל בתך הקטנה.

שמות רבה לב,א: שלשה נזדווגו להם זיווגיהם מן הבאר: יצחק יעקב ומשה, ביצחק כתיב 'ויצחק בא מבוא באר לחי רואי', ועוד שנזדווגה רבקה לאליעזר ליד המעין. ביעקב כתיב 'וירא והנה באר בשדה... ורחל באה עם הצאן'. במשה כתיב 'וישב על הבאר ולכהן מדין שבע בנות ותבאינה ותדלינה'.

רש"י: 'ועיני לאה רכות': שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה, שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן: הגדולה לגדול והקטנה לקטן.

חזקוני: '**הקטנה**' - שאם יישא הבכורה, יאמר עשו **לא דייך שנטלת בכורתי וברכתי ואף אשתי?!**

3. **בראשית כט,כה:** ויהי בבקר והנה **הוא** לאה.

תנחומא ישן ויצא יא: כיון שעמד בבוקר ראה והנה היא לאה. אמר בת הרמאי, למה רימית אותי? השיבה לו: ולמה אתה רימית אביך? כששאל 'האתה זה בני עשו', אמרת לו '**אנכי עשו בכורך**'.

4. **ברכות ה,ב:** רבי אליעזר חלה את חוליו האחרון. נכנס רבי יוחנן לבקרו ונפל האור על יופיו של רבי יוחנן. החל רבי אליעזר לבכות. אמר רבי יוחנן: למה אתה בוכה? אם משום התורה שלא התייגעת, הרי למדנו 'אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לבו לשמים'. אי משום חסרון הפרנסה, לא כל אדם זוכה לשני שלחנות. ואי משום פטירת הבן, הוציא רבי יוחנן עצם והראה שזה העצם של בנו העשירי שנפטר. השיב רבי אליעזר: **על היופי שלך שיבלה בעפר אני בוכה**. הסכים רבי יוחנן שעל זה ראוי לבכות ובכו שניהם.

בבא בתרא קכג: 'ועיני לאה רכות' - מאי רכות? אילימא רכות ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב... בגנות צדיקים דבר הכתוב?!... אלא **שבח הוא לה**: שהיתה יושבת על פרשת דרכים ומשאלת גדול מה מעשיו? איש רע הוא מלסטם בריות. קטן מה מעשיו? איש תם יושב אוהלים. והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה.

ליקוטי שיחות חל"ה/3-152: דרכי עבודת ה' נחלקות בכללות לשתי דרכים: צדיקים ובעלי תשובה. וזהו החילוק בין עבודת בני לאה ובני רחל... עשרת השבטים שהשתתפו במכירת יוסף, אינם בדרגה דיוסף ובנימין שהיו צדיקים מעיקרא, אבל עניינם של בני לאה הוא עבודת התשובה, כמובא במדרש שראובן הוא 'פתח בתשובה תחילה'. ויש לומר שיסוד החילוק הוא בהאימהות: רחל מורה על עבודת הצדיקים, יפת תואר ויפת מראה בלי מום, ולאה מורה על עבודת התשובה, שזהו ענין הבכייה דלאה, ועיני לאה רכות. וזהו שנאמר ביעקב 'ויאהב את רחל' כי מצד יעקב העיקר הוא עבודת הצדיקים, בתחום הקדושה עצמה... זו כוונת רש"י בפרשה הבאה לגבי דינה: 'על שם יציאתה נקראת בת לאה, שאף היא יצאנית הייתה', לפי שתכונה זו של דינה לפעול **בחוץ**, באה בירושה מלאה שתוכן עבודתה הוא בחוץ, להפוך את הרע שבחוץ לטוב.

יומא כב,א: כמה לא חלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעיה [אדם שהקב"ה מסייעו]: שאול באחת ועלתה לו [במלוכה], דוד בשתים ולא עלתה לו. שאול באחת מאי היא? מעשה דאגג... דכתיב 'נחמתי כי המלכתי את שאול למלך'. דוד בשתים מאי נינהו? אוריה והסתה [ספירת ישראל בסוף ימיו שגרמה לעין הרע ומיתת רבבות].

מהרש"א שם: אמרו 'הבא לטהר מסייעין אותו מן השמים'... ודוד בא לטהר והודה על חטאיו וקבל עליו יסורים ולכך מן שמים סייעוהו לשוב בתשובה שלמה. משא"כ בשאול דלא מצינו בו שהודה על חטא זה לפניו יתברך ולא קבל עליו יסורין ולכך עלתה לו במלוכה.